

8 lub hlis *txog rau* 18 lub hlis

KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS

Cov menyuam yaus kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas:

KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS COV LUS QHIB

Cov menyuam yaus xav li cas thiab yuav tswj taue

- lawv tus kheej,
- lawv txoj kev siab ntsws xav thiab cwj pwm, thiab
- lawv txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus

...cov ntawm no yog qhov uas peb hu hais kev loj hlob ntawm txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus-kev siab ntsws xav.

Txoj kev loj hlob ntawm cov kev txawj no tseem ceeb heev rau tus menyuam txoj kev vam meej hauv tsev kawm ntawv nrog rau lwm cov kev txawj ib yam nkaus, xws li kev hais lus thiab kev nyeem ntawv thiab kev laij lej...

Thawj tsib xyoos ntawm tus menyuam lub neej lawv yuav kawm los...

- tswj lawv lub cwj pwm,
- cwj, qhia thiab tswj txoj kev siab ntsws xav,
- paub thiab txawj xav txog lwm cov neeg txoj kev siab ntsws xav,
- coj nrog cov phooj ywg,
- koom ua ib tug hauv ib pab pawg, lossis
- kawm los sib raug ze nrog cov neeg laus, nrog rau lawv niam lawv txiv, lwm cov neeg hauv lawv lub tsev neeg, thiab cov kws qhia ntawv.

Cov menyuam yaus yuav kawm cov kev txawj hais txog txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus-kev siab ntsws xav los ntawm kev sib raug ze nrog cov neeg laus thaum lawv sib tham mus los, ua ub ua no ua ke thiab qhuab qhia zoo. Txoj kev ua si yog ib qho tseem ceeb los pab tus menyuam kawm txog cov kev txawj ntawm no thiab. Thaum lawv ua si, cov menyuam yaus yuav sim cov kev txawj uas lawv paub los coj nrog lwm tus neeg, sim qhov lawv txoj kev siab ntsws xav, sim cov cwj pwm tshiab thiab txais lus rov qab txog lawv ntawm lwm cov neeg. Txoj kev ua si pab cov menyuam yaus los kawm ntawv txog lawv tus kheej thiab lwm cov neeg thiab los tsim lawv txoj kev txawj sib txuas lus thiab txoj kev coj nrog lwm tus neeg.

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

Kev Loj Hlob Ntawm Kev Coj Tus Cwj Pwm Thiab Lub Siab Lub Ntsws

Cov Lus Qhib

Kuv tus menyuam kawm dabtsi txog nws tus kheej thiab nws txoj kev siab ntsws xav?

- Thaum nws muaj 18 hli, koj tus menyuam paub nws lub npe thiab yuav qhia tau rau koj zoo zog tias nws xav tau dabtsi thaum nws piav tes, siv suab thiab tej co lus los qhia koj.
- Nws qhia tau tias nws tshaib plab thiab nkees nkees.
- Nws qhia tau rau koj tias nws xav ua si, mus nraum zoo, lossis ua ib yam dabtsi nws tus kheej.
- Nws zoo siab sim nws cov tswv yim thiab tej zaum nws yuav tsis kam ua li koj hais, tiamsis koj tseem yog ib tug neeg uas tseem ceeb heev rau nws. Nws xav qhia nws cov tswv yim rau koj, xav kom koj hlub, thiab xav paub tias koj nyob qhov twg.
- Vim tias nws nco qab tej yam zoo heev, nws yuav muaj ntau txoj kev uas nws txoj kev siab ntsws xav. Yog tias koj muab ib yam khoom uas nws tabtom ua si nrog mus cia lawm, tej zaum nws yuav quaj ntev heev, txawm tias koj muab lwm qhov khoom rau nws ua si nrog los nws yuav tsis zoo siab vim nws tseem nco tias nws lom zem heev nrog qhov khoom qub ntawd.
- Nws yuav pib pom tias nws yog nws ib tug neeg txawv ntawm koj, ces li ntawd nws yuav tsis kam ua li koj hais puas tsawg. Lub sijhawm uas nws kawm kiag tau lo lus, "Naus," nws yuav muab siv ntau heev. "Naus, kuv tsis kam hnav khaub ncaws." "Naus, kuv tsis kam txhuam hniav." "Naus, kuv tsis kam maj mam kov tus miv." Thaum nws xub nws niam nws txiv, qhov no pab nws ua tej yam rau nws tus kheej thiab nws tsis zoo ib yam li koj—nws yog ib tug neeg txawv thiab nws yog nws ib tug neeg ntawm koj.
- Nws yuav muaj ntau yam kev siab ntsws xav thaum nws txog lub hnub nyoog no. Nws yuav muaj siab heev, tu siab heev, ntxhov siab heev, hlub heev, zoo siab heev thiab tej zaum nws yuav pib txawj ntshai.

Nws kawm dabtsi txog lwm cov tib neeg thiab kev sib raug zoo nrog lwm tus neeg?

- Koj tus menyuam uas muaj 18-hli nyiam saib tib neeg heev—cov neeg laus thiab cov menyuam yaus tib si. Nws nyiam nyob nrog cov neeg laus uas nws paub thiab siv sijhawm los nyob kam nrog cov neeg tshiab. Feem ntau nws nyiam saib lwm cov menyuam yaus thiab tej zaum nws cia li taug kev kiag mus rau ntawm cov menyuam thiab ua si nrog lawv, muab lawv qhov khoom ua si lossis sawv saib lawv. Tagrho cov ntawm no ua rau koj pom tias nws nyiam lwm cov tib neeg li nws, tiamsis nws cov kev txawj los ua si nrog cov phooj ywg tseem tsis tau keej puas tsawg. Nws yuav nyuaj rau koj tus menyuam los tos rau nws thib vim nws tsis nkag siab tias sijhawm ua haujlwm zoo li cas, li ntawd nws txhawj ib tsam nws tsis tau nws thib.
- Txawm tias nws nyiam saib lwm cov neeg txoj kev siab ntsws xav, thiab tej zaum nws yuav txhawj thaum nws pom ib tug neeg quaj, nws tseem tsis tau to taub tib neeg txoj kev siab ntsws xav. Feem ntau nws xav tias txhua tus neeg xav li nws xav, li ntawd tej zaum nws yuav ceeb thaum nws ntaus ib tug neeg, thiab tus neeg ntawd pib quaj.

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

Cov lus los pab koj txhawb kom koj tus menyuam kawm txog nws tus kheej los ua ib tug neeg, kawm txog lwm cov tib neeg thiab kawm txog tej yam nws txoj kev siab ntsws xav:

Kawm txog nws tus kheej los ua ib tug neeg

- Txhawb kom nws uas ntau yam rau nws tus kheej li nws ua tau. Cov menyuam me nyiaj koom ua ub ua no, kawm tej yam kev txawj tshiab thiab nws nyiam xav tias nws pab koj. Tej zaum nws yuav...

Txawm tias tej no yuav ua dej num ntau zog rau koj los, cov sijhawm zoo li no yuav pab nws kawm tej yam kev txawj, kom nws pom tias nws pab tau thiab kom nws zoo siab rau nws tus kheej thiab yuav pab txhawb kom nws kawm ntxiv thiab tsim ib co kev txawj ntau zog.

- pab kho khaub ncaws rau nws hnav, noj mov rau nws tus kheej, hliv dej ntawm lub taub me me rau hauv nws lub khob, pab koj ntxuav zaub, muab nws cov khoom ua si rau hauv lub tawb lossis cheb tsev nrog ib tug cheb av me me.
- Tej zaum co no yuav siv sijhawm rau nws los ua nws tus kheej, tiamsis yog koj siv sijhawm li no nrog nws koj qhia tau rau nws tias nws muaj peev xwm.
- Nws yuav zoo dua yog tias koj faib qhov nws yuav ua los ua ob peb khauj ruam rau nws, piv txwv tias nws tuav nws lub ris thaum nws muab ko taw tso ntxig rau sab hauv lossis pab nws nrhiav lub qhov tes ntawm lub tsho ua ntej nws sim hnav nws.
- Thaum nws hais tias, “naus,” lossis tsis xav ua li koj hais, nco qab tias nws xyaum ua nws ib tug neeg.
- Txawm tias koj xav kom nws nres lossis tswj ib yam nws ua, koj qhia tau rau nws tias koj yeej nkag siab tias nws yeej muaj ib lub tswv yim zoo kawg.
 - “Kuv yuav cheem koj kuv tsis pub koj rub tus miv tus ko tw lawm.” (tswj)
 - “Zoo li koj nyiam tus miv thiab nws tus ko tw uas mos mos thiab ntev ntev.” (qhia tias nws lub tswv yim zoo)
 - “Thaum koj rub nws tus ko tw, nws yuav mob tus miv thiab nws yuav quaj thiab kiav mus.” (qhov no yuav qhia tej yam rau nws ntxiv)
 - “Yog tias koj xav ua si nrog tus miv, koj maj mam kov tau nws lub nruab qaum lossis co txoj hlua rau nws caum.” (qhov no muab ntau yam rau nws xaiv thiab ib txoj kev los ua li nws lub tswv yim)
 - “Koj puas kam maj mam kov tus miv lossis koj puas xav kom kuv coj koj mus rau lwm lub chav thiab nrhiav lwm yam rau koj ua?” (koj yuav tau ua raws li koj hais/qhia ob yam los saib xyuas kom tsis txhob raug tus miv)

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

Kawm txog lawv txoj kev siab ntsws xav

- Pab nws to taub nws txoj kev siab ntsws xav thaum koj qhia lub npe rau txoj kev uas nws siab ntsws xav ntawd (“Puas yog koj lub siab ntsws xav tias...” “Zoo li koj lub siab ntsws xav tias...”).
 - “Kuv pom tias koj quaj quaj. Zoo li koj tu tu siab.”
 - “Nws yeej ntshov siab kawg nkaus thaum koj sim los txuas cov blocks kom siab siab tiamsis nws ib sij vau.”
 - “Kuv pom tias koj zoo siab heev mus rau tom phoj.”
- Qhia rau nws vim li cas cov kev siab ntsws xav ntawd ho tshwm sim.
 - “Koj ntog lawm. Kuv xav tias tej zaum koj raug mob thiab koj muaj ntsis ntshai.”
 - “Thaum koj hais good-bye rau koj niam, tej thaum koj hnov tias koj tu tu siab.”
 - “Koj zoo zoo siab thaum koj nrog koj tus tij laug ua si.”
- Pab nws qhia txog tej yam nws siab ntsws xav kom nyab xeeb.
 - “Yog tias koj chim siab koj qhia tau rau koj tus phooj ywg tias, “Kuv chim chim siab.”
 - “Yog tias koj chim siab thiab koj xav ntaus ib yam dabtsi, koj ntau tau lub hauv ncoo no.”
- Yog tias nws nyiam saib thaum ib tug menyuam ua raws li nws txoj kev siab ntsws xav, koj piav tau tias lawv ua dabtsi.
 - “Lola nyuam qhuav hais good-bye rau nws txiv. Nws zoo li nws tu tu siab. Tej zaum nws nco nws txiv.”
- Koj siv tau cov phau ntawv uas qhia txog txoj kev siab ntsws xav lossis duab uas qhia txog txoj kev siab ntsws xav los qhia lub npe thiab tham txog menyuam txoj kev siab ntsws xav.
- Muab ib daim iav dai kom siab li koj tus menyuam. Tej zaum nws xav saib nws lub ntsej muag thaum nws txoj kev siab ntsws xav li cas, lossis xyaum ua ntau hom lub ntsej muag los phim txoj kev siab ntsws xav.
- Thaum koj tus menyuam ntshai, nyob ze rau ntawm nws thiab pab hlub nws. Tej thaum koj tus menyuam tsis xav kom koj cia li coj nws mus ntawm ib qho chaw uas txaus ntshai rau nws, tiamsis nws xav kom koj nyob ntawd pab nws. Yog tias nws ntshai tus neeg uas nyob ib ncig hauv koj lub zej zog tus aub, koj khoov mus zaum tau ib sab ntawm nws, puag nws thiab nrog tus aub tham. Feem ntau, thaum koj nyob ntawd thiab qhia tej yam rau nws thiab thaum koj kov tus aub nws tsis muaj dabtsi phem tshwm sim yuav pab tau nws tsis tshua ntshai. Yog tias nws tsis xav nyob qhov ntawd lawm, ua raws li nws hais. Tej zaum koj muab tau ib daim duab txog qhov nws ntshai rau nws saib thiab tuav thiab tham txog daim daub los pab nws kom nws tsis txhob ntshai.
- Qhia rau nws paub tias qhov nws txoj kev siab ntsws xav li ntawd tsis ua li cas thiab koj yuav mloog lossis lees paub tias nws txoj kev siab ntsws xav li cas.

Qhov no yuav pab nws ntseeg koj nrog nws txoj kev siab ntsws xav thiab ua rau nws pom tias nws tsis thas zais nws txoj kev siab ntsws xav ntawm koj.

Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS

Kawm txog lwm cov neeg

- Thaum koj ua tej yam tshiab siv sijhawm los pab koj tus mosliab haum rau cov neeg tshiab. Yog tias koj ib tug phoojywg yuav saib xyuas nws thaum koj tawm mus khiav dej num, caw nws tuaj ib hnuv ua ntej lossis ib ob teev los ntsib nws thiab ua si nrog nws ua ntej koj yuav tawm mus khiav dej num. Thaum nws paub tus neeg zoo dua, nws yuav kam nyob taus zoo dua nrog tus neeg ntawd thaum koj mus.
- Thaum koj tus menyuam pib mus rau ib lub chaw zov menyuam, ua zoo saib kom nws muaj ib lub sijhawm txaus los paub tus neeg thiab lub chaw uas yuav zov nws.
 - Mus xyuas ob peb zaug ua ntej thiab nyob nrog nws li ntawd nws thiaj li rov qab los tau rau ntawm koj thaum nws mus saib ua saib no tshiab.
 - Nrog tus neeg zov menyuam tham kom koj paub nws zoo, li ntawd koj thiaj li tso siab tau los tso koj tus menyuam nyob nrog lawv.
 - Thaum xub thawj sim tso koj tus menyuam nyob rau ib lub sijhawm luv, li ntawd nws thiaj li kawm tau tias koj yuav rov qab los.
- Muab tej lub sijhawm rau nws los ua si nrog lwm cov menyuam (tom phoj, nrog lwm cov neeg uas nyob ib ncig ntawm koj lossis tsev neeg, hauv lub chaw zov menyuam lossis cov chav kawm rau tus niam txiv/tus menyuam).
 - Nco qab tias txawm nws zoo siab heev txog lwm cov menyuam los, nws tseem tsis tau txawj ua si nrog lawv, thiab tej zaum lawv yuav muaj teeb meem nrog cov khoom ua si lossis lawv txaj muag tsis kam koom nrog lawv mus ua si.
 - Thaum nws ua si nrog lwm cov menyuam yaus saib xyuas nws zoo zoo thaum nws muaj lub hnuv nyoog no. Tej zaum nws yuav tsum tau koj los pab nws qhia nws cov tswv yim thiab txoj kev siab ntsws xav rau lwm tus thiab los mloog rau lwm cov neeg cov tswv yim.

allaboutyoungchildren.org